

Databeheer Rijkswaterstaat in kaart gebracht

De EU maakt zich met de Digitale Agenda sterk voor het beschikbaar stellen van overheidsdata aan derden. De Nederlandse overheid geeft daar gehoor aan. Sterker nog, de vele verzoeken stellen de overheid al voor praktische problemen. Het Onderzoeksinstituut OTB bracht voor Rijkswaterstaat in beeld hoe het vrijgeven van data juridisch is geregeld.

Rijkswaterstaat krijgt van aannemers, burgers, productontwikkelaars en andere overheden veelvuldig verzoeken om gegevens te mogen gebruiken. Voorbeelden zijn (verwachte) waterstanden en de diepte van onze rivieren. Voor het vrijgeven van overheidsdata bestaan complexe juridische kaders die de basis vormen voor databeleid. Deze kaders bepalen of en onder welke voorwaarden gegevens worden verstrekt. Het Onderzoeksinstituut OTB heeft Rijkswaterstaat geholpen in het inzichtelijk en in de praktijk toepasbaar maken van deze kaders.

Juridische randvoorwaarden

Rijkswaterstaat heeft als overheidsinstantie een openbaarmakingsplicht. De wet- en regelgeving, zowel nationaal als internationaal, die daarvan de basis vormt is door het OTB geïnventariseerd. Tevens zijn de gevolgen van deze openbaarheid op een rij gezet samen met de wijze waarop gegevens van de Waterdienst van Rijkswaterstaat (RWS) moeten worden verstrekt.

Overheidsgegevens voldoen aan een volledig open databeleid indien aan 10 principes is voldaan. Dat betekent onder meer dat ze compleet en actueel zijn, dat het brondata zijn, dat de data licentievrij zijn, controleerbaar zijn en dat bij opvraging hooguit verstrekkingskosten in rekening gebracht worden. De Wet openbaarheid van bestuur stelt eisen aan de wijze waarop aan een verzoek om gegevens gevolg wordt gegeven en de Wet milieubeheer en de Implementatiewet EG-richtlijn infrastructuur ruimtelijke informatie (INSPIRE-wet) stellen aanvullende eisen aan het verstrekken van milieu-informatie. Zo eist INSPIRE dat milieugegevens via zoekdiensten beschikbaar worden gesteld maar ook te downloaden moeten zijn.

Hoewel de openbaarheidskaders uitgaan van 'open, tenzij', zijn er belangrijke uitzonderingen op basis waarvan gegevens niet hoeven te worden verstrekt. Bescherming van de persoonlijke levenssfeer (privacy) is daar een voorbeeld van.

Behalve op de juridische kaders was het onderzoek eveneens gericht op het nationale beleid voor overheidsinformatie dat ook van toepassing is op RWS-data, met name data van de Waterdienst van Rijkswaterstaat.

Nationaal beleid

In mei 2010 presenteerde Eurocommissaris Kroes (DG Information Society van de Europese Unie) de digitale agenda voor Europa. Deze agenda is erop gericht de Europese informatie-economie te stimuleren. Dit gebeurt onder andere door barrières voor gebruikers van overheidsinformatie weg te nemen. In maart 2011 kondigde minister Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in het kader van de Nederlandse digitale agenda aan dat overheidsdata in de toekomst ter beschikking worden gesteld aan ondernemers, omdat deze schat aan gegevens Nederland groei en banen opleveren. Ook minister Donner van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wil drempels voor gebruikers wegnemen. Beide ministers streven ernaar om overheidsinformatie zonder gebruiksvoorwaarden en gratis beschikbaar te stellen voor hergebruik. Recentelijk maakte minister Schultz van Haegen (Infrastructuur en Milieu, waaronder Rijkswaterstaat ressorteert) bekend dat uiterlijk 1 januari 2015 alle gegevens van haar ministerie volgens het principe 'open, tenzij' beschikbaar komen. Het ministerie zal zo snel mogelijk uitvoering geven aan dit voornemen. Hetzelfde principe zal ook van toepassing zijn op de data van Rijkswaterstaat.

Beslisboom

In het onderzoek is geconstateerd dat de juridische kaders en de beleidskaders aan Rijkswaterstaat enige ruimte bieden bij de invulling van het 'open, tenzij'-beleid. Zo kan Rijkswaterstaat, in plaats van de gegevens onder licentie te verstrekken ook haar gegevens zonder licentie aan het publiek domein doneren, of in plaats van te wachten op een verzoek om informatie, actief gegevens op haar website

publiceren. Ter ondersteuning van dergelijke keuzes is een beslisboom ontwikkeld die de keuze inzichtelijk maakt en de basis kan vormen voor het besluit of, onder welke voorwaarden, aan wie, wanneer en op welke wijze gegevens moeten of kunnen worden verstrekt.

Overheidsdata komen beschikbaar volgens het 'open, tenzij-principe'

Literatuur

Databeleid Rijkswaterstaat Deel: Hoofdwatersysteem. Een overzicht van de juridische kaders omtrent het omgaan met data, B. van Loenen, F.M. Welle Donker, S. Kulk, D.A. Groetelaers, J. de Jong, H.D. Ploeger, december 2011 (zie www.otb.tudelft.nl).

Informatie: Bastiaan van Loenen: b.vanloenen@tudelft.nl.